

is; maar men ondersfeld / dat hy in 't passeren van de Riviere Guadaleta verzonken is / om dat men sijn paard en Koninglijke kleederen daar gebonden heeft. Dese ongelukkige Bataille geschiede in het jaar 714. Na dese overwinninge verdeelden de Mooren haar Leger in twee hoopen / en byelden sig dierboegen uit / datse in den tijd van agt maanden sig meester maakten van het grootste gedeelte van Spanjen / het welke men naderhand met groote moeite in den tyd van agt honderd jaren heeft weer gewonnen; en 't geen het aanmerkelijkste van allen was / is / dat hy dooz een eenige Bataillie / sijnde die gene waar van wy tegenwoordig sprekken / alle dese Landen gewonnen hebben; en dat men in tegendeel 3700. heeft moeten leveren, om dese ongeloobige daar weer van daan te krijgen. Aldus geraakte Spanjen in een seer elendigen staat / de Godsdiensl wierd aan alle kanten uitgerooid / en het volk fugte onder den last van een ondraaglijke dienstbaarheid. Egter behielden de Gothen nog sommige plaatsen in Spanjen / waar van de Mooren noit meester wierden / als Asturien / Biscapen / &c. mischien meer om dat de byanden de moeite niet waardig agten / dese rouwe eu onbzugtbare Landen aan te doen / als om eenige andere reden. Verwaarts begaben sig alle de Chyisten uit andere plaatsen / die het swaard en dwingelandie des byands ontkomen waren.

't Was op dese plaatse dat dit overschot der Chyisten Pelagius, een soon van Favila, Hertog van Cantabryen / uit het Koninglijke geslacht der Gothen / tot haar Koning verhooren / en onder sijn boozigtig en dapper beleid / sig tegen het geweld van dese ongelobige aansetten: om welke reden de pzesumptive erfgenaam van het Koningryk van Spanjen / tot op den huidigen dag nog Pzins van Asturien word genaamt / gelijk wy in onse boozgaande hebben aangemerkt. De gelukkige ontmoetingen die hy van den beginne tegen sijn byanden had / dedden de Chyisten van alle kanten toebloepen / en haar verballer courage herleiben / inboegen dat hy verscheide overwinningen op deselve behaald hebende / haar eindelijk Leon afnam; sijnde het selve om die reden ook een tijd lang de Sitplaats van de Chyisten Koningen geweest. Naderhand behaalden de Chyisten de eene overwinninge op de andere tegen de Mooren / als by boozbeeld / Alphonfus, bygenaamt Catholicus, won in den tijd van agtien jaren drie-en-dertig Veldslagen tegen de Mooren / en ontweldigde haar veel plaatsen in Gallicien en Portugaal; Froila, sijn soon en navolger / versloeg in eene Bataillie 45000. Ramirus won die Fameuse Bataillie by Clabpo / in welke 60000. Mooren op de plaats bleven / en een schandige tribuit van honderd jonge Dogters / die jaarlyks aan deselve moesten gegeven worden / wierd afgeschast; Alphonfus de Derde, by genaamt de Groote, behaalde verscheide overwinningen op dese ongeloobige / onder anderen eene waarse niet meer als 40000. man lieten sitten; Ramirus de Tweede, sloeg de Koning van Cozduba / en maakte sig die van Saragossa onderdanig / na dat hy hem alboorens omtrent de 50000. man had afgeslagen; by Lofa wierdense dooz Alphonfus de Negende, en by Catiffa /

En maken sig meester van heel Spanjen.

Uitgesonderd eenig weinig plaaten, waar in de Christenen haar toevlugt namen.

En Pelagius tot haar Koning verkoren.

Die sig dapper tegen het geweld der ongelovige steld, en daar door een grooten toeval van de Christenen bekomt.

Schandige Tribut van honderd jonge

26 Nieuwe Historische Reisbeschrijvinge van

Dogters af
gelchaft.

Mooren
worden
op ver-
scheiden
plaatfen
dapper af-
geklopr.
En einde-
lijk uit
gansch
Spanjen
verdreven.

Geflagt-
register
der Ko-
ningen
van Span-
jen.

door Alphonfus de Elfde, soo vreeslijk op het hooft geklopt / dat'er
soo hier als ginder t'elkens tweemaal honderd duifend op de plaats ble-
ven. En offte wel tuffen beiden soo nu en dan ook eenig boozdeel op de
Chyften behaalden / so kon het selve om alle de boozschreben reden / niet
beletten / datse niet eindelyk in den jare 1492. door Ferdinandus Ca-
tholicus uit Granade / en vervolgens uit gansch Spanjen / verdreven
wierden; synde dit de eenige plaats die na een beherfchinge van ober-
de feven honderd jaren / en na soo veel bloedige neerlagen / behouden
hadden: Inboegen dat desen Ferdinandus in tweederhande opficht als
de Grondlegger van de tegenwoozdige Monarchie van Spanjen moet
wozden aangemerkt; eerst ten opfichte van fyn houwelijk met Ifabella,
waar door Castillen en Arragon met malkander verenigd wierden /
en Spanjen tot foodanigen hoogte ophom / dat het van d'andere Sta-
ten van Europa of benydt of gebreest wierd; ten tweeden om dat hy
de Mooren uit al fyn Staten en Koningrijken / in maniere boozschre-
ven / verdreven heeft: Op welk register ik eger de uitbindinge van
de Spaansche Inquifitie / waar van ter gelegener tyd fal gefprooken
wozden / niet fetten wil.

En denk niet dat het A. Ed. fal verbeelen / by dese gelegenheid een
pertinent Geflagt-register te sien / van alle de successive Koningen van
Spanjen / van den eersten tot den laastien / te weten / van Ataulf /
de eerste Koning der Gothen / tot aan Philippus de Vijfde / tegen-
woozdig regerende / beneffens het jaargetal / in 't welke sy geleest /
ende den tyd diese geregeerd hebben / en andere bysonderheden daar toe
specterende: ter contrarie meen ik dat het selve niet alleen een groot
ligt / omtrent veel saken fal toebrengen / maar ook met een fuppleeren
't geen aan andere / om de korthed van dese historie / mogte schynen te
ontbreken. Sier daar het geen wy dies aangaande met de allergroot-
ste nauwkeurigheid hebben opgeteekend.

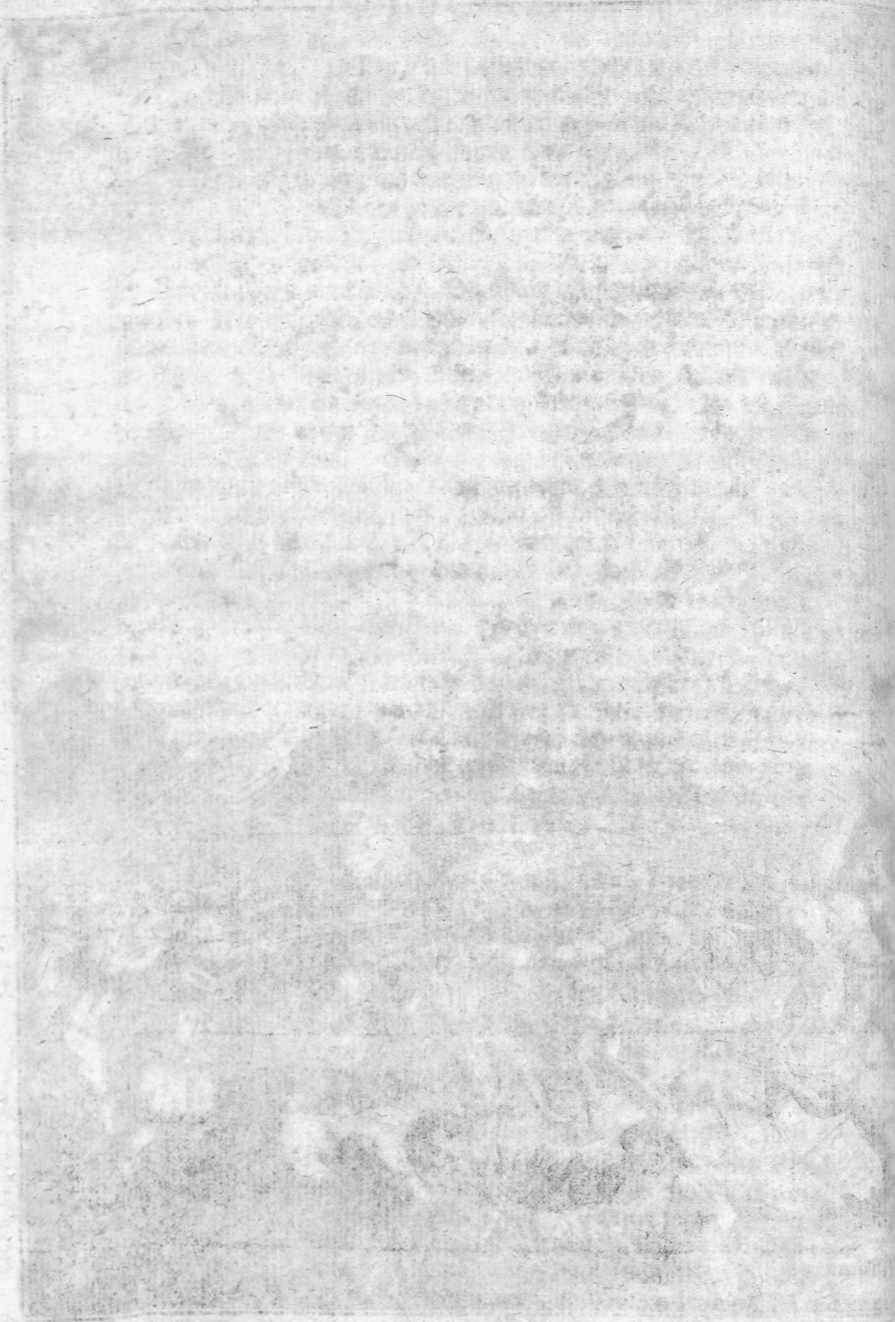
Anno Christi. Ai. Regni.

- 1 Ataulf, de eerste Koning der Gothen. - 416 1
- 2 Sigerik, de tweede Koning der Gothen / maar
van een ander familie / als die van Ataulf /
wozd van fyn onderdanen omgebragt / om
dat hy met de Romeinen vrede foekt te ma-
ken. - 417 geen 1
- 3 Walia, of Ubalia, de derde Koning / maar mee
van een ander geflagt. - 417 3
- 4 Theodoretus, of Theodorik de Eerste, de vierde
Koning der Gothen / maar de eerste uit de
familie van Ataulf. - 420 31
- 5 Thorifmond, de Zoon van Theodoretus, komt
in fyn Daders plaats / die in een Slag tegen
Artila gebleven was / omtrent Chalon in
Champagnien. - 451 3

Groote Overwinninge der Spanjaerden, tegens de Ongelovige

J. Lamsvck: inv: fec

6	Theodorik de Tweede, en tweede soon van Theodoretus, sijn bzoeder Thorismond bemoord hebbende / word Koning in sijn plaats.	454	13
7	Euricus, of Evarik, de derde Soon van Theodoretus, sijn bzoeder in 's gelijks aan kant geholpen hebbende / word Koning / en was de eerste die de Gothen geschreven wetten gaf.	467	16
8	Alarik, de Soon van Evarik.	483	23
9	Gefalarik, de natuurlijke Soon van Alarik.	506	4
10	Amalarik, de wettige Soon van Alarik.	510	21
11	Theudis, andersins Theudius, van het geslagt der Ostrogothen / en by gevolge geensins gealleerd aan die gene / die hoor hem geregeerd hadden.	531	17
12	Theodegefil, mede van het Koninglyke bloed der Ostrogothen.	548	1
13	Agila, wiens famielie onbekent is.	549	5
14	Athanagild, wiens afkomst van gelijken onbekend is.	554	13
15	Leuva, of Liuba de Eerste, van een ander geslagt als de boozgaande.	567	5
16	Levigild, de bzoeder van Leuva / met wien hy vier jaren in 't gemeen / en na sijn overlyden / veertien jaren alleen geregeerd heeft.	572	14
17	Flavius Recaredus de Eerste, tweede soon van Legivild, wordende de eerste Hermenigild, onder het getal der Martelaren gesteld / was een goed en godsalig Dofst.	586	15
18	Leuva, of Liuba de Tweede, een soon van Recaredus.	601	2
19	Witerik, van een ander geslagt als dat van Recaredus : hebbende Liuva de Tweede wzedelyk omgezagt / word Koning in sijn plaats. Was dapper in de Wapenen / maar nogtans ongelukkig.	603	7
20	Flavius Gondomar, van een onbekende famillie / wierd Koning in plaats van Witerik / na dat den selven door sijn eige hovelingen was omgezagt.	610	2
21	Sigebut, alweer van een ander geslagte / was een geleerd en welsprekend Dofst / seer gelukkig in het oorlogen / en medogende over sijn verwonnen vyanden / ook spande hy alle kragten in / om de Joden tot het aanbaarden van het Christen geloof te verpligten.	612	geen 1
22	Recaredus de Tweede, een soon van Sigebut.	612	geen 1

28 Nieuwe Historische Reisbeschrijvinge van
Anno Christi. A. Regni.

23	Flavius Suintila, een soon van Recaredus de Eerste	621	10
24	Sifenaud, een Goth van een ander geslagte.	631	4
25	Chintila, of Chintibus, van een onbekende familie.	635	4
26	Tulga, of Tulla, al weer van een ander geslagte.	639	2
27	Flavius Chindasuinth, sijnde de eerste van die stam / van welke de tegenwoordige Koning van Spanjen afkomstig is.	641	7
28	Flavius Recefsuinth, een soon van Flavius Chindasuinth.	648	24
29	Wamba, Bamba, of Ubamba, van een ander stam als de voozgaande.	672	8
30	Flavius Ervig, kleinsoon van Chindasuinth, van dogters wegen / word van Wamba tot een Nabolger van het Koninkrijk verklaard / en van de Staten in het selve bevestigd / na dat den eersten de siegeringe had neergeleid / en in een klooster gegaan was.	680	7
31	Flavius Egica, getrouwd aan Cixilone, dogter van Flavius Ervig, komt tot de kroon dooz dit houtwelijk.	687	14
32	Viteza, of Witiza, de soon van Flavius Egica en Cixilone, had met sijn Vader Egica vijf jaren in't gemeen geregeerd / en was in den beginne een goed Dozi / maar verbiel naderhand tot allerhande godloosheden.	701	10
33	Roderik, de soon van Theodofredus, en kleinsoon van Chindasuinth. Den desen om het ongelijk sijn Vader Theodofredus, dooz Witiza aangedaan / die hem van sijn gesigt beroofd hadde / te wreken / verdzeeft de beide soonen van Witiza, die haar torblugt in Africa by den Caliph Ulit namen / en met hem een verbond tegen Roderik maakten; waar toe de wzaaksugt / of verraderpe van den Graaf Juliaan niet weinig contribueerde / en oorzak was dat hy sijn leven en Koninkrijk verloor / gelijk wy hier booren getoond hebben.	711	3
34	Pelagius, kleinsoon van Chindasuinth, en soon van Favila, Hertog van Cantabzien; hoe wel andere willen dat hy niet uit het geslagt de Gotjen / maar uit dat der oude Spanjaarden afkomstig was. Dese heeft na een		

	interregnum, stillstand of schozlinge der Koninklyke Regeeringe van vier jaren / deselve op het nieuw aangebaard; welke vier jaren geboegd by het laaste van de regeeringe van den ongelukkigigen Roderik, dese sijn grootvader / het welke was.	714	4
	Komt uit op	718	19
35	Favila, de soon van den boozschyden Pelagius, word op de jagt van een Beer verscheurt / na dat hy twee jaren geregeerd had.	737	2
36	Alphonfus de Eerste, by genaamt Catholicus, en sijn Huisgezoutw de Koninginne Ermefende, de Dogter van deselve Pelagius, was een deftig Dozst / en nam de Mooren veel plaatsen af.	739	18
37	Froila de Eerste, soon van Alphonfus en Ermefende, won een groote Slag tegen de Mooren / en wierd in den jare 768. om 't leven gebragt.	757	11
38	Aurelius, de Broeder van Froila, maakt in tegendeel een schandig verdrag met de Mooren / uit kragte van het welke hy sig verbond / een seker getal van jonkvrouwen / als tot een schattinge aan de selve te leveren.	768	6
39	Silo, of Silon, uit kragt van het regt van sijn huyzgezoutw Adosinde, dogter van den Koning Alphonfus, en van de Koninginne Ermefende tot de kroon gekomen / regt mede niet veel bysonders uit / als dat hy Gallicien tot gehooszaamheid brenzt.	774	9
40	Mauregatus, of Mauregat, een natuurlijke soon van den Koning Alphonfus, verstoot Alfonso de Tweede / de soon van Froila / en wettige erfgenaam / en word dooz hulp van de Mooren in 't Rijk bevestigt / haar daar booz belovende een jaarlyksen Tribut van bystige Edele / en bystige Onedele jonkvrouwen.	783	5 $\frac{1}{2}$
41	Veremond, of Weremond de Eerste, een soon van den Koning Alphonfus, en de Koninginne Ermefende, of gelijk andere willen / van Froila, de soon van Alphonfus / en bygebolge een soons soon van den eersten dese heeft niet bysonders uitgeregt / als dat hy den verzeben Alfonso weer in het Rijk hielp / en het selve aan hem overgaf.	788	6 $\frac{1}{2}$ den

30 Nieuwe Historische Reisbeschrijvinge van
Anno Christi. A. Regni.

- 42 Alphonfus de Tweede, bygenaamt Castus of Kuische, een soon van Froila, was een Prins vol van alle deugden. Hy klopte de Mooren dapper / schafte dien schandelyken Maagden Tribut af / en herwon Lissabon. - 795 48
- 43 Ramor, of Ramirus de Eerste, een soon van Weremond, Dese verdedigde met grooten roem de byzheid der Spanjaarden. Hy won de famouse Batallie van Clabpo / in welke sesig duisend Mooren op de plaats bleven / en bevyde de Christen volkomen van dien schandigen tribut van honderd jonge dogters / die men jaarlyks aan deselve had moeten geven. - 843 7
- 44 Ordonius de Eerste, een soon van den Koning Ramirus, was een goed en loffelyk Regent / hy sloeg de Mooren / en ontweldigde haar sommige plaatsen. - 850 12
- 45 Alphonfus de Derde, bygenaamt de Groote, de Soon van Ordonius, een dapper en godsalig Dozst. - 862 48
- 46 Garcias, de oudste soon van Alphonfus, ontweldigde sijn Vader het rijk / en was gelukkig tegen de Mooren. - 910 3
- 47 Ordonius de Tweede, broeder van Garcias. - 913 9 $\frac{1}{2}$
- 48 Froila de Tweede, broeder van Garcias, en Ordonius, een wreed en boosaardig mensch / quam in plaats van sijn broeders Ordony soonen tot de kroon / en is melaatsch gestorven. - 923 1
- 49 Alphonfus de Vierde, oudste soon van Ordonius de Tweede, vooz sig selfs een man van geringe verdiensten. - 924 6
- 50 Ramirus de Tweede, jongste soon van Ordonius de Tweede, en broeder van Alphonfus de Vierde, quam by obergiste van sijn broeder Alphonfus tot de kroon / en sloeg de Mooren op verscheiden plaatsen. - 930 20
- 51 Ordonius de Derde, een soon van Ramirus de Tweede, was een dapper Prins / maar regeerde seer weinig jaren. - 950 5
- 52 Sanctius de Eerste, bygenaamt Crassus, of de Dikke, een soon van Ramirus de Tweede, en een broeder van Ordonius de Derde, wierd in den beginne / dooz Ordonius, bygenaamt

de Boole, verdzeven / dog haast weder her-
sield.

53	Ramirus de Derde, een soon van Sanctius de Eerste, komt een kind sijnde tot de Regeringe / en was ook naderhand niet veel bysonders.	955	12
54	Weremond de Tweede, een soon van Ordonius de Derde, was een ontugtig Dozt / en ver-
liep sig met sijn twee Susters / en een Dog-
ter in bloedschande.	967	15
55	Alphonfus de Vyfde, een soon van Weremond de Tweede, uit sijn Dogter Elvira in bloed-
schande gewonnen / was een kindtje van tien
jaren / doe hy tot de Regeringe quam.	982	17
56	Weremond de Derde, een soon van Alphonfus de Vyfde, onder hem wierd Castillen tot een
Koningrijk opperget.	999	29
57	Ferdinand de Eerste, bygenaamt de Groote,
Koning van Castillen uit sijn etgen hoofde / en
van Leon uit kragt van sijn huisvrouw
Sanctia, een dogter van Alphonfus de Vyfde,
en een suster van Weremond de Derde. Dese
Dozt was de eerste Koning van Castillen en
Leon / alle sijne voorszaten / sederd de oberhe-
ringe der Mooren / eerst genaamt sijnde ge-
weest Koningen van Oviedo / naderhand van
Leon / en eindelijk van alle beide.	1028	2
58	Sanctius de Tweede, bygenaamt Major, een soon
van Ferdinand de Eerste, hegt Leon / Ba-
barre / en Castillen aan wakhander.	1037	30
59	Alphonfus de Sefde, bygenaamt de Dappere,
broeder van Sanctius de Tweede, was eerst
dooz den selven verdzeven / maar na sijn
oberlijden / weer tot de Kroon gekomen sijn-
de / regeerde lange jaren.	1067	6
60	Alphonfus de Sevende, dese krom op den Croon
uit hoofde van sijn huisvrouw Ouraca, Dog-
ter en erfgename van Alphonfus de Sefde,
en ging sijn voorszaten in magt en heerlijk-
heid te boven / waarom hy ook Imperator His-
paniz, of Keiser van Spanjen wierd genaamt.	1073	35
61	Alphonfus de Agte, soon van Ouraca, erfge-
naam van Castillen en Leon / wierd om sijn
sagtsinnigheid Bonus, of de Goede, byge-
naamt.	1108	15
62	Sanctius de Derde, oudste soon van Alphonfus	1123	34

- de Agte, was een gewenscht Doft / en derhalven met veel eertijtelen beladen. - - - 1157 1
- 63 Alphonfus de Negende, soon van Sanctius de Derde, andere voegen agter Alphonfus de Sevende, Sanctius de Derde, en agter Sanctius de Derde, Ferdinandus de Tweede, en hier van daan komt het dat sommige vijf / andere die onse optellinge nabolgen / maar bier Ferdinanden onder de Koningen van Spanjen tellen. - - - 1158 56
- 64 Hendrik de Eerste, de soon van Alphonfus de Negende, wiens jongheid veel onruste in het Rijk veroorzaakte. - - - 1214 3
- 65 Ferdinand de Tweede, bygenaamt Sanctus of de Heilige, een soon van Alphonfus, Koning van Leon / en van Berengaria, Dogter van Alphonfus de Negende, Koning van Castillen / suster en erfgename van Koning Hendrik de Eerste. - - - 1217 35
- 66 Alphonfus de Tiende, bygenaamt de Wyse, de soon van Ferdinand de Tweede, was een geleerd en verstandig Doft / en insonderheid vermaard / dooz de bekende Tabulæ Alphonfinæ. - - - 1252 32
- 67 Sanctius de Vierde, een soon van Alphonfus de Tiende. - - - 1284 11
- 68 Ferdinand de Derde, de soon van Sanctius de Vierde. - - - 1295 17
- 69 Alphonfus de Elfde, een soon van Ferdinand de Derde. - - - 1312 38
- 70 Petrus de Eerste, bygenaamt Crudelis, of de Wreede, een soon van Alphonfus de Elfde verdiende dese naam dooz sijn boosaardigheid / en bloeddoftige Regeringe. - - - 1350 19
- 71 Hendrik de Tweede, natuurlijke soon van Alphonfus de Eltde, neemt Petrus de Wreede het leven / en maakt sig meester van het Koninkrijk / van dese stammen af alle die se= berd dien tijd op den Croon geseten hebben / af - - - 1369 10
- 72 Johannes de Eerste, een soon van Hendrik de Tweede bald van het paard / en komt daar op te sterben. - - - 1379 11
- 73 Hendrik de Derde, een soon van Johannes de Eerste, komt daar op tot de Regeringe. - - - 1390 16
Jo-

74	Johannes de Tweede, een soon van Hendrik de Derde, en van de Koninginne Catharina, Dogter van Johannes, Hertog van Lancaster/en Klein Dogter van Petrus de Eerste, was bedozven dooz de opvoedinge van syn Moeder.	1406	48
75	Hendrik de Vierde, een soon van Johannes de Tweede.	1454	20
76	Ferdinand de Vijfde, bygenaamt Catholicus, en syn huisvrouw Isabella, Dogter van Johannes de Tweede, en wettige erfgename van Castilien en Leon / dooz dit houwelijk warden alle de Koninkrijken van Spanjen aan een gehegt / uitgesonderd Portugaal / dat syn eigen Konink had.	1474	30
77	Philippus de Eerste, bygenaamt de Schoone, Soon van den Keiser Maximiliaan, en van Maria van Bourgondien, Dogter van Carel de Stoute, getrouwt sijnde met Johanna, dogter van den booschzeben Ferdinand en Isabella.	1504	12
78	Carel de Eerste, van die naam onder de Koninkgen van Spanjen / en de Vyfde onder de Keyseren / een soon van Philippus de Eerste, en van de Koninginne Johanna.	1516	40
79	Philippus de Tweede, Soon van Keiser Carel de vyfde, onder wiens Regeringe de Dierce-nighde Nederlanden sig het geweld der Spaansche dwinglandie ontrokken hebben.	1556	42
80	Philippus de Derde, Soon van Philippus de Tweede.	1598	22
81	Philippus de Vierde, Soon van Philippus de Derde.	1621	44
82	Carel de Tweede, Soon van Philippus de Vierde.	1665	35
83	Philippus de Vyfde, Kleinsoon van Maria Theresia, Dogter van Philippus de Vierde / en Susster van Carel de Tweede / tegenwoozdig regeerende.		

Om dan verholgens van de Regeeringe van Spanjen een beter begryp te krygen / soo moet men alwoorens als redenmatig vast stellen / dat aansonds in den beginne / een sodanige soym van regeeringe niet heeft konnen wozen ingeboerd / als naderhand by verloop van tijden; en dat so wel de booschzebe maniere van regeeren / als alle andere dingen / sijn beranderingen onderwozen is. En so wanneer wy dan van de eerste booztplantinge van het menschelijke geslagt beginnen / soo sullen wy bevinden / dat sekerlyk de Huisvaderlyke Regeeringe de allereerste en

alier oudste is: soo ander sijn dien regel waaragtig is / Quod par in parem non habeat imperium. Elk Huysvader had sijn eigen Houtw / kinderen en huysgesin / als een Souverein Opperhoofd te gebieden / sonder te staan onder een ander / of aan iemand anders rekenfchap van sijn bewind te geben. Hier van daan was ook de Patria Potestas onder de Romeinen. Sels is 'er een groote waarfchijnlijkheid / dat sodanigen Huysvaderlijken Regeeringe niet alleen tot de Sondbloed toe / maar ook nog eenigen tyd na deselve heeft stand gezeppen. Want in regarde van het eerste / soo en is niet te bezuypen / dat 'er so grooten en algemeene onopzere onder het menschlijke geslagt had kommen inbreyken / indien se een Algemeene Beheerfchinge / en goede Burgerlijke Wetten waren onderwozpen geweest; en in regarde van het tweede heeft men geen ander bewys van nooden / als maar de namen van de geslagten der kinderen Hoachs op te tellen / als wanneer men sal bevinden / dat elk onder de sijne de voorszeyden Huysvaderlijke Regeeringe soo lange gemaintineert heeft / tot dat hy doordringende reden is genootfaakt geweest / deselve of met een ander te deelen / of aan een ander over te geben: Het eerste den grondslag leggende tot een Republikenfche / het tweede tot een Monarchale Regeeringe. Om dat het buiten dien niet natuurlyk / veel min redelyk schijnt / sijn eigen recht en vryheid / de dierbaarste panden die een redelyk schepfel in de wereld heeft / met andere ons gelijken te deelen / laat staan daar aan te onderwerpen.

De reden nu die dese Huysvaders in den beginne verpligt heeft / omtrent de voorszeyde dingen andere schikkingen te maken / en sig in grooter Gefelschappen of Maatschappien te begeben / sijn onder anderen dese geweest / dat se hoe langer hoe meer gewaar wierden / dat dooz het beemderderen en vermeenigbuldigen der Familien / dagelyks onenigheden onder deselve ontstonden / die dan gemeenlyk dooz het Dufstegte beslegt wierden; waar dooz de swakste altijd onder lag / en groote ongelegenheden wierden veroorzaakt. Om diergelyke te behoeden / en om rust en vrede soo veel als doenlyk was te onderhouden / vond men raadfaam / en by na noodfakelyk / sodanige verskillen aan de verstandigste en aansienlykste onder de Naburen op te dragen / om deselve / was 't mogelyk / dooz haar verstand en agtbaarheid in der minne / als Goemannen / te bereffenen. Daar en boven sag men de baldadigheid en het geweld van sommige booswigten / en dat wanneer sy t'samen spanden / een enkele familie / indien se niet van de sterkste was / gebaar liep van dooz deselve onderdrukt te worden. Om sig hier tegen in veffigheid te stellen / soo vereenigden sig de gene die naast by malkander woonden / en by gevolge tot wederfidsche bescherminge ligtelyk konden t'samen komen. En om sulks te beter in 't werk te stellen / soo verhoorens tot Hoofd en Bestierder van het gefelschap / die gene / die in verstand en dapperheid de andere scheen te boven te gaan. Ook is het t'eenemaal waarfchijnlijk / dat wanneer sommige sig verbonden / een nieuwe woonplaats te gaan soeken; 't sy dat de hare haar niet leestogd genozg verschafte / of dat se om eenige andere reden

Huisvaderlyke regeeringe de eerste en oudste van allen.

Hoe lange die geduurt heeft.

Waar doorse in een volk regeeringe is veranderd.

reden daar toe verplicht wierden, datse in sodanigen gelegenheid/ segg' ik/ een Leidsman hebben verhooren/ die de noodige ordres op de reis sielden/ en het opstijg ober de verdeelinge/ van sodanigen Land hadde. Met'er tyd groeide het bewind van dese Scheidsmannen/ Regters/ Oversten/ en Leidsluidenaan/ tot sodanigen bojm van Hegeeringe/ die van Aristoteles, Regnum Heroicum, of een Rijk der Helden, genaamt wierd/ en niet anders was als een Democratie/ of Volkbestieringe/ dooz een Burger en Medegenoot van het geselschap/ die inderdaad meer aansien had om te raden/ als magt en vermogen/ om te bevelen. Egter kan soo stiptelijk niet bepaald worden/ wannecr dese geselschappen haar eerste beginsel genomen hebben/ en welke van die de oudste sijn. Want of wel het Assyrische Rijk booz de eerste Monarchie gehouden word/ soo volgd dog daar uit niet/ dat dit de eerste soojt van Burgerlijke gemeenschap onder de menschen getweest sou sijn. In tegendeel blijkt van selve/ dat eben dit eigenste Rijk/ dooz het verflinden van andere kleinder Staaten/ tot sulken aansienlyken groote is aangewassen; gevende de oozloggen/ die het selve in sijn eerste beginselen gebozderd heeft/ sulks meer als overbloedig te kennen. Waar by dan nog moet worden aangemerkt/ dat gelijk alle menschelijke dingen niet te gelijk begonnen en volmaakt sijn: soo ook de eerste Staaten en Burgerlijke gemeenschappen: sijnde die in haar eerste beginselen somtyds soo slegt en eenvoudig dat te verwonderen was. En hier van daan is het/ dat hoe hooger men tot de oude tijden ophlimt/ hoe meer affonderlijke en kleiner Staaten men vind; uit welkers t' samenboeginge allengskens grooter en grooter Rijken sijn booztgekomen; 't sp dat sommige sig byjwillig met andere vereenigden; 't sp dat de mindere dooz de meerdere wierden opgeslokt. Om nu dit booz-verhaalde tot Spanjen ober te bzingen/ en aan te toonen wat bojm van regeeringe daar wel het eerste is ingeboerd/ en wat veranderingen daar omtrent van tijd tot tijd sijn boozgeballen/ so diend als nog gelet te worden/ op wat maniere het selve in den beginne bebozkt is; of namentlijk dooz een enkele familie/ als by boozbeeld die van Sepharad; of wel dooz menschen die sig by malkander hebben geboegd/ en sig in dese Landen ter neer gesteld. Van het eerste is weinig sekerheid/ derhalven diend het tweede te worden vast gesteld. Dit soo sijnde/ soo blijkt van selve/ dat de Herojke of Democratische Regeeringe de eerste heeft moeten sijn/ die onder de boozschreben Maatschappie in dese Landen is ingeboerd. Dit blijkt te klaarder/ om dat de Iberiers/ sijnde de eerste inwoonders van Spanjen/ de Celten/ die uit Frankrijk tot haar ober quamen/ in haar geselschap aannamen/ en naderhand sig met gemeene kragten/ tegen de Rhodiery/ Pheniciery/ Carthaginensien/ en andere vreemdelingen/ die haar ruste quamen te verstooren/ aankantten. Zoo siet men dat die van Andalusien/ onder haar Opperhoofd Argantonius, de Carthaginensien te keeringen/ haar van het vaste land verdzeven/ en op het eiland Cadix inslooten. Als naderhand de Romeinen so wel haar/ als de Cartha-

Rijk der Helden, en Democratie.

Assyrische Monarchie, wanneer, en door wat middelen, opgekomen.

Wat vorm van regeeringe in Spanjen de eerste is geweest.

36 Nieuwe Historische Reisbeschrijvinge van
 ginenfen / hadden t'ondergebragt / wierdenſe gehandeld als oberherr-
 de volkeren / na 't wel gevallen van haar Quæſtores , Prætores , en
 Præconſules ; tot ſoo verre dat Cn. Scipio , over de honderd en twintig
 Nationen / van de uiterſte einden van Spanjen / de Roomſche heer-
 ſchappie onderwozpen hebbende / de Turditaniers / die tegen ſijn goed
 binden / op 't nieuw in oorlog geraakt waren met de Carthaginenfen /
 opentlijk als ſlaven dee verkoopen. Maar de Roomſche Oppermo-
 gendheid aan 't dalen ſynde geraakt / ſoo quamenſe onder het geweld
 der Gothen / welkers Koningen / of ten minſten der ſelven naſaten /
 haar tot op den huidigen dag geregeerd hebben / uitgeſonderd dat den
 luiſter en het eclat van deſe Regeeringe merkelyk verminderd wierd /
 dooz den geweldigen inval / en langdurige Oberheeringe der Mooren.
 Invoegen dat Spanjen in 't algemeen op diederhande wiſſe geregeerd
 iſ / te weten op een Democratiſche wiſſe / tot de komſt van de Rome-
 nen ; op een Deſpotique en Oberheerende wiſſe / gedurende het geſag der
 boozſchreben Romeinen ; en eindelyk op een Koninglyke en Opperhoof-
 dige wiſſe / hoedanig die ſedert de tijden van deſelbe Romeinen gebleven iſ.

Spanjen
 op drie-
 derhande
 wiſſe ge-
 regeerd.

Koningen
 van Span-
 jen, hoe-
 danig die
 in voorle-
 den tyden,
 en hoe te-
 genwoor-
 dig ſucce-
 deren.

Vrouwen
 ſuccedern
 too wel
 tot de
 Kroon van
 Spanjen,
 als de
 mannen,

Egter diend omtrent de ſuccesſie van deſe Koningen nog die nabol-
 gende te woorden aangemerkt ; te weten dat ſommige in den beginne ſyn
 verkoren / en dat andere by ſozme van erffeniſſe geſuccedeerd hebben. De
 meeſten ebenwel / en inſonderheid de laaſten / ſyn doozgaans uit kragt
 van erffeniſſe op den Croon geklommen. Pelagius liet ſonder tegenſpre-
 ken de Kroon erffelyk aan ſyn Nabolgers / niet tegenſtaande by ſelbe
 daac toe verkooren was. Het Koningryk van Oviedo / 't welk nader-
 hand het Koningryk van Leon genaamt wierd / begon in de perſoon
 van den boozſchreben Pelagius. Derbolgens wierd het verenigd met
 dat van Caſtillen / en de Koningen namen den tytel van het een en't
 ander aan / ſoo als ſe tegenwoozdig nog doen. 't Iſ ſeker dat ſo wel
 het een als het ander van deſe Koningryken / tot allen tyden ſoo wel
 op de vrouwen als op de mannen iſ gevallen / als blykt uit deſe na-
 volgende voorbeelden. Heel anders als het hier mede in Byzant-
 rijk gelegen iſ. Favila, de eenigſte Zoon van Pelagius, ſonder kin-
 deren ſynde geſtorven / ſoo ſuccedeerde ſyn Suſter Ermenſende,
 en conſeeteerde de Koninglyke waardigheid op haar man Alphon-
 ſus, ſynde de eerſte van die naam. Adoſinde, de Dogter van de Ko-
 ninginne Ermenſende / ſuccedeerde na haar broeders Froila en Au-
 relius. Sanctia, de Dogter van Alphonſus de Vyfde / was erfge-
 naam van den Koning Beremond. Oraca, de Dogter van Alphon-
 ſus de ſesde / klom na ſyn overlijden op den Croon. Berengaria de
 Dogter van Alphonſus de Negende / volgde haar broeder Hendrik in
 de ſuccesſie. Van gelijken deede Iſabella, de Dogter van Johannes
 de Tweede / na 't overlijden van haar broeder Hendrik de Vierde. Jo-
 hanna, de Dogter van de booznoemde Iſabella / en van Ferdinand de
 Catholyke / liet de Kroon aan Philippus de Eerſte, de Vader van Kei-
 ſer Carel de Vyfde / en tegenwoozdig iſ Philippus de Vyfde, op den
 Croon geklommen / uit hoofde van ſyn grootmoeder / Maria Thereſia,
 Dogter

Dogter van Philippus de Bierde / en Suzter van Carel de Tweede / die booz hem de goedheid wel heeft willen hebben / van niet tegenstaande een solemnele renunciatie / van alle het regt dat de nakomelingen van hoogstgemelte Maria Theresia / tot de Kroon van Spanjen souden mogen hebben / tot sijnen boozdeele te disponeren / en hem uit kragte van dese dispositie / tot unbersele Erfgenaam in alle sijne Koningrijken te insituieren. Het Koningrijk Arragon heeft altyd gepetendeerd / de broutwelijke S:re uit te sluiten / nogtans sien wy / dat omtrent den jare 1134. Ramirus, Koning van Arragon / sig overgegeven hebben: de tot een stil en afgesonderd leven / sijn Dogter Petronella, tot erfgename van de Kroon verklaard is. Dese trouwde met Raimond, Graaf van Barcelona / bereenigende dooz dit houwelijk dese twee Staaten / en die aan haar nakomelingen erflijk overlatende. Wat meer is Ferdinandus Catholicus geen mannelijke erfgenamen hebben: de / liet dit Koningrijk aan sijn Dogter Johanna, en dese uit dien selfden hoofsde aan haar Soon / Keyser Carel de Vyfde, inboegen dat Philippus de Vyfde, als nog regeerende / de derde is die van Moederz syde erfgenaam is van Arragon / en de sevende die van deselve syde in Castillen gesuccedeerd heeft. Dooz de rest is het seker dat de Koningen van Spanjen Souberaine en absolute Koningen sijn / hoetwelse dit vermogen in al hare Staaten en Koningrijken niet op een ende deselve wyse mogen exerceren: dog hier van hoop ik de eere te hebben / **H Ed:** ter gelegener plaats nader te onderhouden.

Ik en twyffle niet of **H Ed.** is wel geperstuadeerd / dat ik geen kleine moeiten heb moeten aanwenden / om saken van die natuur / als uit den afgrond van bergetenheid op te delven / en van het roest van onkunde en bedrieglykheid te suiveren; maar geen arbeid in de wereld die my oit verbelen sal / indiensse maar mag strekken om **H Ed.** dienst te doen. En niet tegenstaande my dit alreeds genoeg voldoeninge gaf / soo vond ik'er nog dit boozdeel in / dat hier dooz sene booz al de weg gehaand wierd / om met soo veel meer gemaklykheid tot de kennisse der andere dingen dooz te dzingen / die dese tot een grondslag hebben. Hier mede ben en blyve

Arragonien pre-tendeert de vrouwelijke sexe uit te sluiten, dog te ver-geefs.

Besluit.

MYN HEER, &c.

DERDE

DERDE BRIEF.

Behellende een beschrijvinge van
Gallicien, Asturien, en Biscayen.

MYN HEER,

Inleidinge ^{'k}

Boeken
schryven
by het
bouwen
van een
huis ver-
geleken.

Wat in
het selve
moet
worden
waarge-
nomen.

Ik heb meer als eens de waarheid van het bekende
spreekwoord onderbonden; dat een arbeid wel be-
gonnen sijnde, soo goed als half volbragt was. Maar
de swaargheid is / hoe aan het eerste te geraken.
Mijn's oordeels is het met het maken van een Doek/
of diergelijken voorwerp / even eens gelegen / als
met het bouwen van een huis. Laat iemand kalk/
steen / hout / pser / loot / en andere bouwstoffen in overbloed hebben;
't is te vergeefs / soo lang'er geen bequame ordze beraamd / en een
algemeen ontwerp gemaakt is / volgens het welke sodanigen gebouw/
op een regelmatige wijze / moet worden opgemaakt. Van gelijken /
laat iemand Schijffstoffen hebben soo veel 't hem wel gevald; 't is te
vergeefs / soo lange hy geen bequame schikkinge weet te maken / om
alles op een behoorzlyke wijze / in een nette en natuurlyke ordze te plaat-
sen. Dooz al moet soo wel een goed Schijffer / als een Bouwmeester
sorge dragen / om een goed fondament te leggen / sonder het welke
den ganschen opstel / hoe heerlyk en geschikt die ook sou mogen wesen/
seer haast aan duigen vald. Dooz de rest moet alles regelmatig / proper/
doorszijnde / helder / en verheben sijn. En ik soude in sulken ge-
balle / de gedagten van seker Romeln goed keuren / die liever wilde
dat sijn huis op sodanigen wijze geboutd wierd / dat men'er van alle
kanten in en dooz kon sien / en alles observeren wat'er in het selve ge-
gedaan wierd; als dat'er sulke duistere schuilhoeken in waren / waar
toe het scherpfste gesigt niet kon doordringen. Het selve / segge ik / dat
omtrent het maken van een Geschijft / insonderheid wannerr het sel-
be van eenige aangelegenheid is / moet worden waargenomen: En
hoe meer het selve geschied / hoe grooter eer het vooz den Schijffer /
en hoe meer vermaak en voordeel het vooz den Leser is. 't Staet aan
U Ed: om te oordeelen / of / en hoe verre / ik dese oogmerken bereikt
hebbe. Altooz ik heb'er mijn best toegegaan; en indien ik beter mid-
delen had tweeken te beramen / of beter schikkingen / als ik gedaan
hebbe/

hebbe / te maken / ik sou my van de tegenwoozdige niet bediend hebben.

't Was om dese reden / dat ik in mijn voozgaande een algemeene beschrijvinge van Spanjen hooz af liet gaan / en die immediatelijk dooz een nauwkeurige aanwijfinge deede volgen / dooz wie / en op wat maniere / dese Landen eerst bevolkt waren ; wat Partien deselve van tijd tot tijd beheerscht hadden ; en dooz wat middelen deselve eindelyk tot den tegenwoozdigen staat gekomen waren. Dit soo hebbende hooz afgeschied / soo meende ik soo veel te veffiger / en selfs met soo veel te vastter schyden / tot de verhandelinge der oberige dingen / die een nader ondersoek van nooden hadden / te konnen overgaan : hebbende deselve soo grooten relatie tot de voozgaande / dat het de onmogelykheid selve is / van dese een goed begryp te krygen / sonder alvorens van gene na behooren onderregt te sijn.

Op dese fondamenten hoozgaande / so komen wy nu tot de bysondere verhandelinge van die dingen / waar van wy in 't hoozgaande een algemeene schets gegeven hadden ; maar die nogtans een nader ondersoek vereischten / indien men tot een nauwkeurige kennis van deselve komen wou : sullende hier in den selven boet houden / die wy tot hier toe gehouden hebben ; te weten dat wy na de particuliere beschrijvinge van het Land / ook de boym van Regteringe / als mede den aart en eigenschap der Inwoonderen / &c. in 't bysonder sullen betragten.

Wy hadden in 't hoozgaande aangemerkt / dat Spanjen / in hoozleden tijden op verscheiden wysen sijnde verdeeld geweest / tegenwoozdig op het allerbequaamste in veertien Landschappen / of Provincien / verdeeld wierd / die hoozgaans nog de naam van Koninkrijken hadden , en in haar natuurlyke oydze albus gelegen waren. Dze langs den Ozeaan / of de Noozdkust van Spanjen / en dese waren Gallicien , Asturien , Biscayen ; dze langs het Pyreneesche Gebergte / te weten / Navarre , Arragon , en Catalonien ; vier langs de Middelandfche Zee / en de Golf van Cadix / van Catalonien te beginnen tot aan Portugaal / als Valencien , Murciaen , Granade en Andalufen ; vier binnen in het Land gelegen / als Nieuw Castilien , en Estremadura , Oud Castilien , en Leon ; tot het welke de Eilanden Majorca , Minorca , en Yvica gerekend woerden : sijnde dit de allerbequaamste verbeeldinge / en genoegsaam de eenige die in gebuik gebleven is / seeder dat Portugaal sig hooz de laatstemaal van Spanjen heeft afgesonderd ; die daarom ook het Isefste van ons sal woerden nagebolgd / om datse ons de netste en nauwkeurigste verbeeldinge van allen geest / doende ons de hoozschybe Landschappen / in soudanigen oydze / gelegenheid / en aan een schakelinge hoozkommen / dat wy deselve maat hebben op te volgen / omse op ons meest gemak / en tot ons grootste genoegen te beschouwen ; van Gallicien aan de eene syde van Portugaal beginnende / en de Noozd / Oost / Zuid / en Westre kusten / tot aan de andere syde van Portugaal / rond gegaan hebbende / in 't hartie van het Koninkrijk volenden.

Ordre in dit werk onderhouden.

Optellinge , en natuurlyke gelegenheid van de Provincien van Spanjen.

Gallicien.

Gallicien dan / of Gallacia, 't welk ons in de eerste plaats te booz en komt / is eigendlyk een Provincie van Spanjen / en word gerekend booz een gedeelte van het Koninkrijk van Leon / en booz een dependentie van de kroon van Castilien. Booz desen was het een bysonder Koninkrijk / en het dyaagd'er tegenwoozdig nog de naam van. Ten Westen heeft het Asturien en het Koninkrijk Leon; ten Zuiden het Koninkrijk van Portugaal; booz de rest word het bespoeld booz den Oceaan. De bzeete van het Noorden tot het Zuiden / is veertig mijlen / en de lengte van het Westen tot het Oosten vyftig. Men teid over de veertig Habens en Bapen op de kust van Gallicien / van welke nogtans die van de Corunna en Ferol wel de wydste sijn. De luge van dit Landschap is bogtig en ongesond / soaten opsigt van de nabysheid van de Zee / als ter occasie van de meenigvuldige dampen / die uit de heete Springadren / van welke het geheele Land vol is / voortkomen. Het aardryk is rouw en berggattig / en bygevolge gansch niet vrugtbaar in granen of olie / maar hier en daar heeft het goede weiden / en selfs een tamelyk wijn-gewas. Men bind'er eenige Mijnen van Goud en Silber / maar de meeste sijn van Kooper / Lood / Vermilloen / en Yser / 't welk hier booz uitstekende goed gehouden word. In de Boffchen word tamelyk veel Wild gevangen / en aan de Zerkusten / die wel het meeste bewoond worden / geen minder Fisch: Insonderheid Sardynen, die hier uitstekende goed en oberbloedig sijn. Het word verdeeld in vyf Landschappen / die van soo veel Bisschophlyke Steden haar naam hebben; sijnde dese navolgende / als S. Jago, of Compostel, de Hoofdstad van de gansche Provincie; Mondonedo, Lugo, Orense, en Tuy.

S. Jago, of Compostel.

Oorsprong van dese dubbeld benaminge.

S Jago, of Compostel, so berugt wegens de Bebaarden / die daar na toe geschieden / is gelyk wy gesegt hebben de Hoofdstad van Gallicien / en daar sijn'er weinig in Spanjen / die dese in groote of rijkdommen overtreffen. Den Warts-Bisschop / daar van heeft sesig duysend ducaten aan jaarlykse inkomsten / en het Capittel dan nog ook soo veel. Se heeft / gelyk wy sien / twee namen; de eerste van den H. Apostel Jacobus, de algemeene Patroon van Spanjen / sedert meer dan agt honderd jaren; wiens overblyffelen men wil dat daar bewaard worden / sedert dat deselve daar van Iria Flavia, of Sancta Maria Finis Terræ, souden gebzagt sijn: 't welk ik geloove dat eben soo vast gaat / als dat dien Heilige daar in een uitgeholde steen / die hem quans-wijs booz een schip sou verstrekt hebben / om so veel groote Zee'en daat mee ober te baten / sou gekomen sijn: hoewel de ligtgeloovige Spanjaarden u dit gewaande Schip nog met so veel versekeringe toonen / als of sp'er zegel en bziel van hadden / of dat sp'er selfs waren op geweest. De tweede sou hier van daan sijn oorsprong hebben / dat desen H. Apostel sijn martelaarschap had moeten lyden in een veld / in het welke hy een Starre sou gesien hebben / en met reden dan Campostella. Maat wat'er van dese benamingen sp / Keeser Carel de Groote, die derwaarts een plegtelyke Bedevaard heeft gedaan / heeft se het eerste van allen

allen tot een Bisdom gemaakt / en in den jare elfhonderd vier en twintig isse tot een Aartsbisdom verheben. Ze is in een aangename blakte gelegen / met heubelen omringt / dog maar van een matelijke hoogte : en het schynd dat de natuur die daar om geen andere reden gesfeld heeft / als om de Stad te bezijden hoorde schadelijke winden / die uit het ander gebergte komen. Daar is een hooge School / en men siet'er veel schoone Palleisen / groote Markten / en een van de aansienlijkste en best bediende Gasthuysen van gansch Europa. Veel Ridders van S. Jacob woonen in dese Stad / en by de Hoofdkerke / welke de naam van el Santo; of Heilige draagt. Dese kerk is seer schoon / en boven dien uitstekend rijk. Men segt dat uit het Graf / waar in men wil dat het lichaam van desen Heilig rust / op sekere tyd / een gerammel van wapenen woyd gehoord / als of met deselve tegen malkanderen gestooten wierd / dog dit seyd men niet te geschieden / dan wanneer Spanjen een swaar verlies staat ober te komen. Het beeld van desen Heilig staat op het Altaar ten toon. De pelgrims kussen het selbe dijsmaal / en setten haar hoed op desselfs hoofd / synde dit een van de plegtelykheden / die hier omtrent vereyscht wozden. Nog hebben sy een andere die niet min vzeemd als de boozgaande is. Se klimmen boven op de kerk / die met groote platte steenen gedekt is. Daar ter plaats staat een pferen kruis / aan het welke de Pelgrims altoos een lapje van haar kleeren hangen. Onder dit kruis kruipense dooz / en dat dooz sulken nauwen gat / datse op haar buik tegens de grond moerten leggen / en die een weinig te groot sijn / loopen gebaar van dooz den grooten dwang van haar lichaam te bersten. Ja men bind'er die soo onnosel en bygeloobig sijn / datse vergeten hebbende van dooz het gemelte gat te kruppen / expresselijk van vier of vyf honderd mylen sijn te rugge gekeerd / alleen maar om de boozschreven faut te verbeteren. Nog siet men in een der pilaren van dese kerk de gedaante van een ingebzakte hand / die men segt die van onsen Saligmaker te sijn / wanneer hy dese pilaar greep / om den Altaar / die tegen het westen stond / na het oosten te verplaatsen. Maar 't gene by wat baster gaat als dese traditie / is het pragtige gebouw van een kerk onder de aarde / die beter en schoonder is als die'er boven opstaat. Hier siet men pragtige bezaaftplaatsen / en aloude Grafschryften / die een nauwkeurig Rysiger oberbloedige stoffe konnen geben. Van Compostel kan men sig bequaamlyk ter zee begeben / alsoo men de Riviere opbarende derwaerts komt / en na Djanckryk / Engeland / en andere plaatsen reisen kan. Sommige nemen de weg op de Caap Finis tercx / sesien mylen daar van daan gelegen / andere op de Corunna, ter distantie van negen of tien mylen / daar een seer vermaarde Zeehaven is.

Mondonedo is een kleine Stad in Gallicien / gelegen in het gebergte / by de Riviere Vallindares / tien mylen van Lugo / tegen het Doozden. Se is van kleine aangelegenheid / niet tegenstaande sy een Bisdom heeft / afhankelijk van het Aarts-bisdom van Compostel / 't welk de reden is / waarom wy ons niet lange daar mee sullen ophouden / veel

Gelegenheid van die plaats.

Graf van S. Jacob.

Vreemde plegtelykheden te S. Jago.

Schoone onderaardte Kerk , en Grafskeden.

Mondonedo.

42 Nieuwe Historische Reisbeschrijvinge van
min onderzoeken / of het selve het Ocellum, Glan, of Grandomirum der
ouden is / dan of nog iets anders daar voor moet genomen
worden.

Lugo, by de Latynen Lucus Augusti genaamt / is een seer oude
Bisschoplyke Stad in Gallicien / gelegen op de Riviere Minho / seben
en twintig mylen van Compostel / van welke se op deselve wyse als
de voorszgaande afhankelijk is. Men vind'er warme mineralen Wa-
teren / of om beter te seggen / die tot kookens toe heet sijn.

Orense, Urbs Orensis, en Orensum, die andersing ook Auria, en by
de ouden Aquæ Calidæ, van wegens de heete wateren / genaamt word/
is een Stad in Gallicien / gelegen aan de Riviere Minho / seften mij-
len boven Cup. In dese Stad sijn veel heete Minerale Wateren / on-
der anderen een Bad / 't welk tegen verscheide siektens is goed bebou-
den / sijnde desselvs water soo heet / dat men'er eperen / blesch / en
andere spijs in kooken kan. Sy byroepen'er ook het hair van de Kalfs-
vellen mee af / soo dat se naderhand weinig moeite meer hebben / om
deselve te bereiden. Egter vind men'er ook wateren van een gema-
tigde warmte / en die men bequamelijk kan verdragen. De Swaben /
die in voorszeden tijden sig hier hadden neergeslagen / noemden dese plaats
van wegen de warme Baden / Warmzee; waar uit dan by verbolg de
hedendaagsche naam / Orense, is voorszgekomen. Se heeft een schoone
Bisschoplyke Kerk / en een seer vermakelijke gelegenheid / insonderheid
wegens den goeden wijn / en andere byzigten / die daar by na tontom
de Stad wassen.

Dog het merkwaardigste van allen is / dat men in het eene gedeelte
van dese Stad altijd de aangenaamheid van de Zente / en de byzigten
van den Herst geniet / tee oorzak van de meenigvuldige wellen van
siedend water / die doozhaar uitwasemingen de lucht verwarmen; ter-
wijl men in het ander de strengheid van den winter smaakt / dooz dien sy
aan den voet van een houd gebergt legt; inboegen dat men daar by na op
een en deselve tijd alle de saisoenen van het gansche jaar getwaart word.

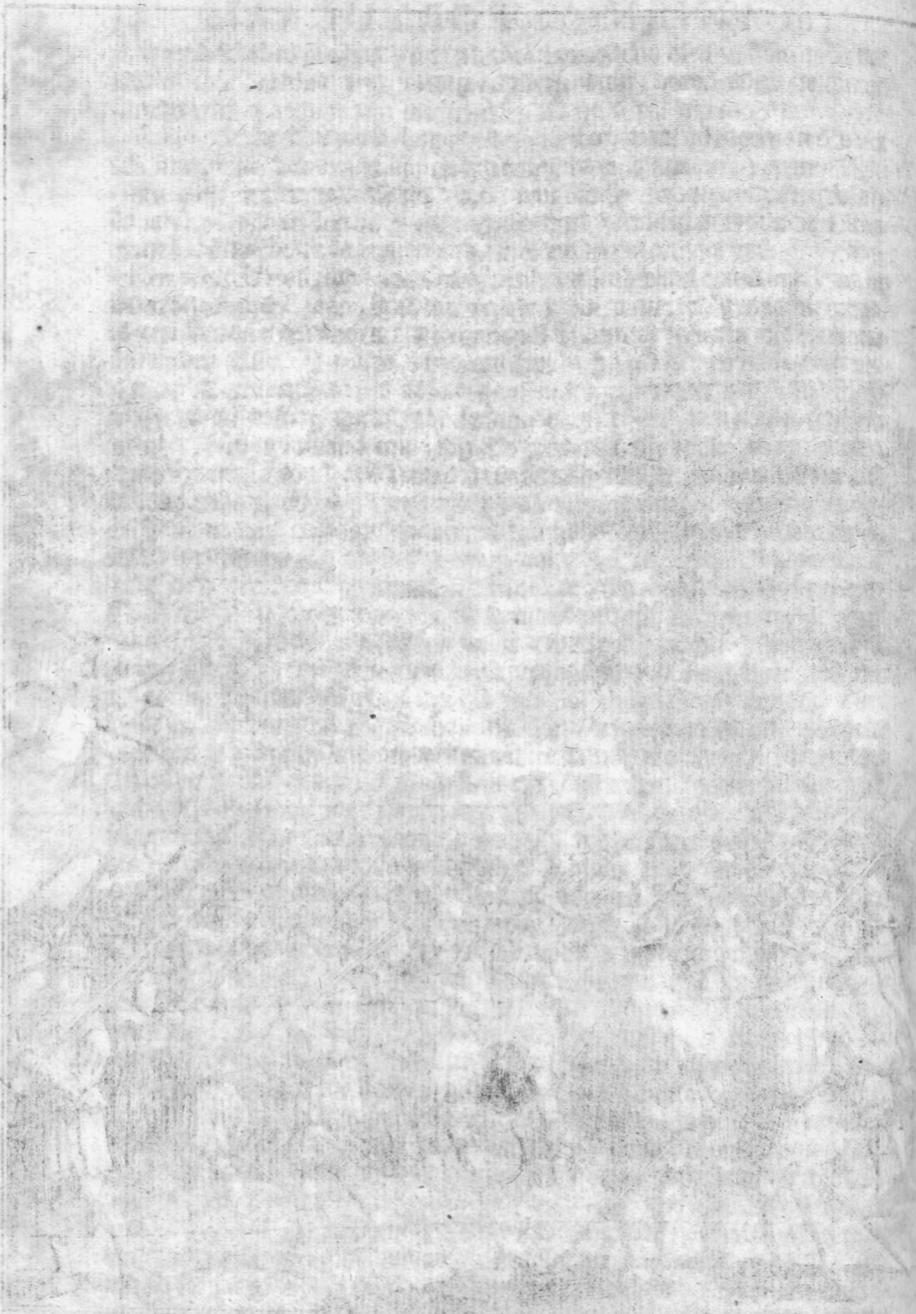
Tuy is een kleine Stad in Gallicien / dog tamelijk siek / en gele-
gen by de Riviere Minho / op de Frontieren van Portugaal / se is mij-
len van de Zee / en omtrent seften van Compostel. Se heeft mede
een Bisschoplyken Zetel / en word voor een van de aangenaamste
plaatsen van Gallicien gehouden.

Hier ter plaats kan ik niet nalaten / U Ed: iets aanmerkelijks /
Uitschot van Galli- cien, ten opsig van den Uitschot van Gallicien / mee te deelen; waar mee het
op de nabolgende wyse gelegen is. Dese Uitschot komt alle jaren in de
Maand van October by malliander / en moeten als dan alle de jonge-
lingen / van den ouderdom van vyftien jaren af te rekenen / optrekken:
Want by aldien een Vader of Bloedverwant / sijn Soon of Neef had
verbozgen / en sulks ter ooren van die gene / die den uitschot op ont-
bieden / quam / soo souden se die gene / die het selve gedaan had / ver-
oordeelen / om al sijn leven gevangen te sitten; waar van men soo nu
en dan al eenige voorszbeelden heeft gehad / hoewel niet overbloedig /

Jaerlyksche Optogt, van het Uytſchot van Gallicien.

J. Lamsvelt inv. fecit

Deel der Oude en Nieuwe Geschiedenis van Nederland

om dat die *Winkels* doozgaans soo blij syn / van sig in de *Wapenen* te sien / en sig te hooren noemen / *Cavalieros*, en *Nobles Soldados* del *Rey*, datse om een lief ding die gelegenheid niet souden willen ver-
sufen / nog booz by laten gaan.

Maar men moet als iets bysonders aan merken / indien men in een gansch Regiment twee *Soldaten* vind / die iets anders als een mis-
rabel hembd aan hebben / de *kleederen* booz de rest van sulken elendi-
gen stoffe sijnde / datse eer na louten / als na wat anders gelykenen.
Haar schoenen / indienje het geliefd te wecten / sijn van touw; een ie-
der gaat met bloote beenen / en heeft om de *Spaanse Grandesse* te be-
ter waar te nemen / sommige *Haanen* of *Pauwen* beeren aan syn hoed /
die van agteren wel netjes is opgebonden / en een lobbe van uitgetip-
te *luisemarkts* bodden om syn hals. De *degen* / die om de minste
moete / selfden met een schee belemmerd is / hangt gemeenlyk aan een
touw / en de resterende *Wapenrustinge* is van deselve calibre. In des-
sen toetsel gaanse met een staatigen tred na *Tuy*, haar algemeene ver-
gader plaats / als het naaste aan *Portugaal* gelegen sijnde. Want
of'er wel in't geheel dize foodanige vergader-plaatsen sijn / als *Ciudad*
Rodrigo, *Bajados*, en *Tuy*, soo is dog *Tuy* de voornaamste / en die
wel het meeste bewaard word / niet alleen om dat het soo na aan *Por-*
tugaal / maar ook om dat het regt tegen ober *Valentia*; een sterke
plaats in *Portugaal* gelegen is / en die om deselve reden met geen min-
der zorgvuldigheid van de *Portugiesen* bewaard word. Sels sijn de
twee voornoemde Steden soo dicht by een gelegen / datse malkander
met *Kanon* souden konnen beschieten; en indien de *Portugiesen* niets
vergeten hebben / om *Valentia* tegen een overval magtig te maken /
so gebede *Spanjaarden* booz / dat *Cup* in so goeden staat van defen-
sie is als *Valentia* / en derhalven in geenen deele daar booz behoef te wij-
ken. In dese plaatse is het dat onse *Gallciers* verlangen de byanden
van haren *Koning* het hoofd te bieden / en niet anders wenschen als
met deselve hand gemeen te mogen worden / elk een om stryd ver-
sette-
rende / dat sy de minste byeese booz haar nog iemand in de wereld heb-
ben. Ook wordense effectieve met der tijd soo goede *Soldaten* / als
Spanjen van elders kan uitleveren. Egter word het *Land* hier dooz
geweldig van *Volck* ontbloor / en uitgeput / wanneer'er de jonge man-
schap soo word uitgegigt. De *Akkers* en *Zaplanden* / die buiten dat
niet meenigvuldig / nog vruchtbaar sijn / blijven booz het grootste ge-
deelte nog onbebouwd; waar dooz het na de kant van *S. Jago* / of
Compostel / wel een gansche *Woestijne* schijnd te sijn.

Behalven dese vijf Hoofdsteden sijn'er nog verscheide andere *Vlekken* /
Burgten / *Dorpen* / en *Steden*; waar van sommige aan de *Zee* kant
sijn gelegen / als *Bajona*, *Vigo*, *Pontovedra*, *Padro*, *Noja*, *Maros*,
Cea, *Finis terra*, *Mongia*, *Corunna*, *Pontedaume*, *Ferrol*, *S. Ma-*
ria, *Bivero*, *Ribadeo*; of aan den oever van sommige *Rivieren* / als
Sarria, *Bitancos*, *Rivadavia*, *Montere*, *Viana*, &c. die egter alle de
moete niet waardig sijn / om daar van in't bysonder mentie te maken;

Andere
Steden in
het selve.

44 Nieuwe Historische Reisbeschrijvinge van
soo als wy van de drie navolgende / namentlijk de Corunna, Finis
terra, en Vigo, doen sullen / om dat die tegenwoozdig wel de ver-
maardste sijn.

Corunna. Corunna dan is een vermaarde Stad in Gallicien / tien mijlen ten nooz-
den van Composiel / tusschen de Caap Finis terra en Ortegal, op een klein
halfeiland; en behalven datse sieck / en volkrijk is / so heeftse een vande be-
ste en velligste habens niet alleen van Gallicien / maar ook van gansch
Spanjen; wordende deselve verdedigd dooz twee sterke Kasteelen / het
eene genaamt S. Anthony, het ander S. Croix; en konnende daar een
Bloot soo groot men wil in sekerheid leggen. Om welke reden hier
na toe van alle kanten een groote scheepvaart is / ook word de beste
Taspijs omtrent dese Stad gebonden. Sommige sijn van gedagten / dat
dit het oude Caronium, de sitplaats der Lucensische Callaiquen / is.

Cabo de
Finis terra

De naam van Finis terra, soo wel bekend aan de Zeebarende lui-
den / al hebbense nocht latijn geleerd / is niet so seer aan de plaats / die
maar een tamelijke Burgt is / als wel aan den uitstekenden hoek des
lands gegeven; 't welk eben soo vrel als 's Lands einde te seggen is.
Dooz desen wierd het genaamt Nerium, Celticum, en Artabrum Pro-
montorium. Maar alsoo het den uitersten hoek van Spanjen was, die
sij het diepste in den Westelijken Oceaen uitsprekte / soo kreeg het de
naam van Cabo de Finis terra, om dat het als booz het uiterste gedeelte
der aarden gehouden wierd. Het aanmerkelykste van dese plaatse is / dat
se vande Zeevaren / die op Spanjen / de Middellandsche Zee / ende Levant
baren / so bekend is / en dat men daar van daan na Frankrijk / Engeland /
Holland / en andere plaatsen / als reeds is aangewesen / baren kan.

Vigo.

Vigo is een plaats in Gallicien / tusschen Pontevedra / Bajone / en
Cup / omtrent vyf mijlen van een ieder van dese plaatsen / aan een
Bap / of Zeeboesem van den Oceaen gelegen. Se heeft een groote
en schoone haven / die dooz de boozschyben Zeeboesem gefozmeerd word /
en nergens meer dooz berugt geworden is / als dooz het veroveren en
ruineren der Spaanse en Franse Blooten / dooz die van de Engelse en
Hollanders / boozgeballen op den 23. October 1702. Daar van ik
niet kan nalaten / A Ed: het volgende verhaal mee te deelen / aan
wiens opregtigheid en goede troutwe ik versoeke / dat A Ed. een vol-
komen geloof geliefd te geven.

Ruineren
der Spaan-
se en Fran-
se Vloot
in de Ha-
ven van
Vigos.

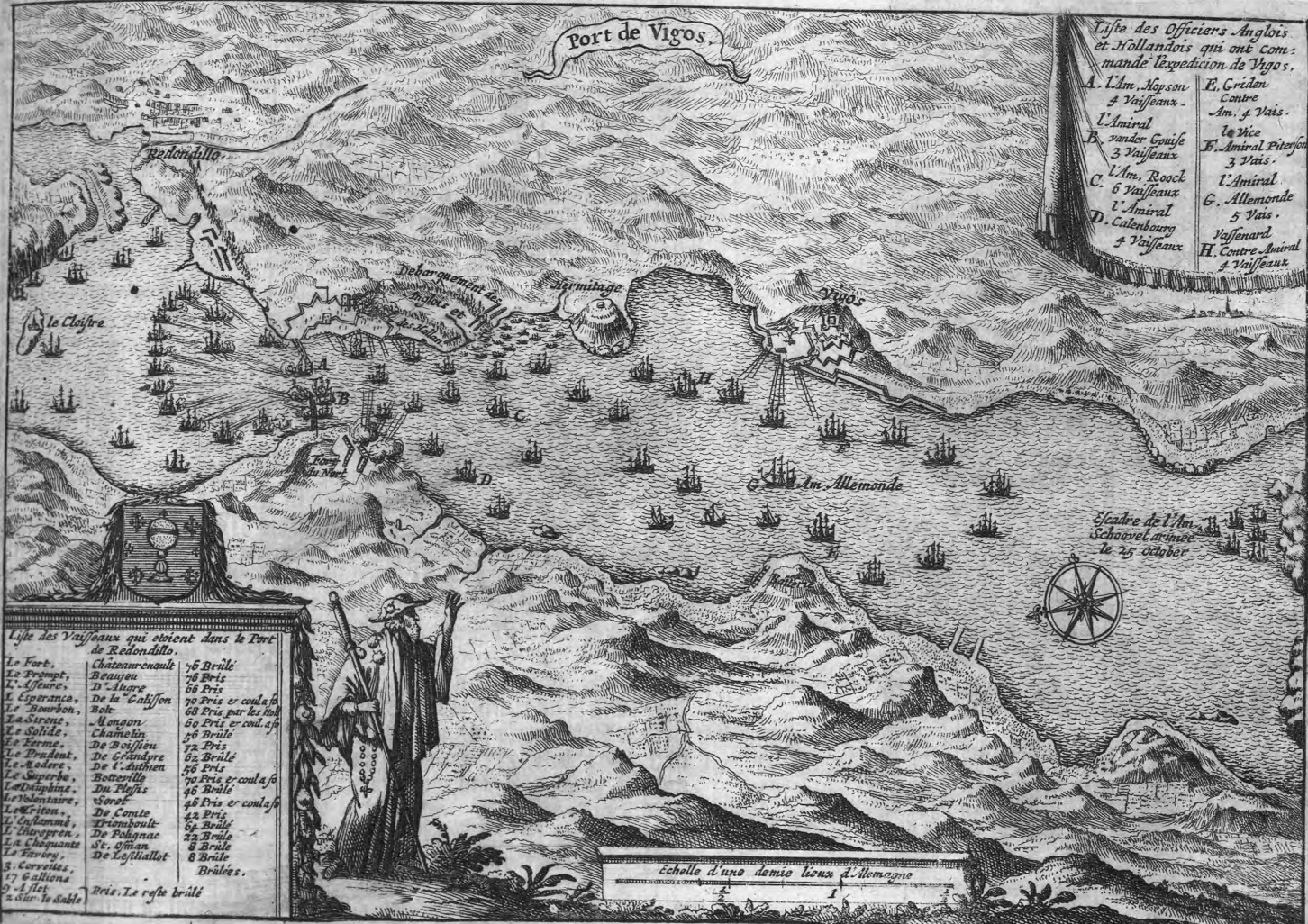
De gecombineerde Engelse en Hollandse Blooten / na den misluk-
ten aanslag op Cadix / abbij bekomen hebbende / dat de Spaanse Sil-
ber Bloot / onder het geleide van een Esquader Franse Oorlogsche-
pen / gecommandeerd dooz den Heer Chataucenault / in de haven
van Vigos was ingeballen / namen besluit de steven derwaarts te wen-
den / en den byand / het koste wat het wilde / in dese schuilplaats aan
te doen. Dit nu in een algemeene Krijgsraad sijnde vast gesteld / be-
reikte men eerst den twee en twintigsten October de gemelte Haven: sijn-
de het op die tijd soo duisteren weer / dat die van Vigos de Vloot niet
eer ontdeften / eer dat 'er deselve boozgekomen was / wanneer se heb-
begonnen te schieten. Daar de Bloot seilde / sonder sig des te kreunen /

de

Port de Vigos

Liste des Officiers Anglois
et Hollandois qui ont com-
mande l'expédition de Vigos.

A. L'Am. Hopson
4 Vaisseaux.	E. Cruden
Contre
Am. 4 Vais.
L'Amiral	le Vice
B. Vander Gouise
3 Vaisseaux.	F. Amiral Pitoufen
3 Vais.
C. L'Am. Roock
6 Vaisseaux	L'Amiral
D. Calenbourg
4 Vaisseaux	G. Almonde
5 Vais.
	Vassenard
4 Vaisseaux
	H. Contre-Amiral
4 Vaisseaux

Liste des Vaisseaux qui étoient dans le Port
de Redondilla

Le Fort,	Chateaucneault	75 Brûlé
Le Prompt,	Beaujou	76 Pris
L'Assure,	D'Aligre	66 Pris
L'Espérance,	De la Califfon	70 Pris et coulé
Le Swarton,	Bole	68 Pris par les Indes
Le Sirène,	Mungon	60 Pris et coulé
Le Solide,	Chamekin	76 Brûlé
Le Terme,	De Boissieu	72 Pris
Le Prudent,	De Grandpre	62 Brûlé
Le Madoré,	De Lauthien	76 Pris
Le Superbe,	Botterville	70 Pris et coulé
Le Dauphine,	Du Fleiss	46 Brûlé
Le Volontaire,	Sorot	45 Pris et coulé
Le Citoyen,	De Couste	42 Pris
Le Flamand,	Tramboult	62 Brûlé
Le Chyprien,	De Polignac	22 Brûlé
Le Chouante,	St. Omer	8 Brûlé
Le Tercy,	De Logillat	8 Brûlé
5. Cervières,		Brûléz.
17 Gallions		
9 - 1 flot		
à dir. le sable		

Echelle d'une demie lieue d'Allemagne